

УДК 930:314.151.3–053.72(73)

**ІМІГРАЦІЯ ТА ІМІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА
В США: ІСТОРИОГРАФІЧНІ ПІДХОДИ****IMMIGRATION AND IMMIGRATION POLICY IN
THE USA: HISTORIOGRAPHICAL APPROACHES****Ряполова А. В.,**

магістр Історичного факультету, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна), e-mail:kateyaar@gmail.com

Riapolova H. V.,Historical Education Faculty's master,
National Pedagogical Dragomanov University
(Kyiv, Ukraine), e-mail:kateyaar@gmail.com

Проаналізовано праці американських та російських дослідників з історії імміграції та імміграційної політики США з метою визначити основні підходи щодо її періодизації. Виявлено та охарактеризовано ключові розходження в оцінках американської політики в питаннях імміграції в перші сто років існування держави. Виділено два базові підходи до проблеми, які можуть бути визначені як рестрикціоністський та антирестрикціоністський, що дозволяє систематизувати історіографію питання та сформулювати комплексне бачення імміграційної політики США та її значення в процесі формування американської нації.

Ключові слова: Американська історіографія, російська історіографія, американська нація, американська імміграція, імміграційна політика США, періодизація, рестрикціонізм.

The article analyzes the American and Russian historiography of the immigration history and immigration policy in the United States with a view to identifying the main approaches to its periodization. The key differences in American policy assessments on immigration issues in the first hundred years of state existence were identified and characterized. So, there are two basic approaches to the problem that can be defined as restriction and anti-repression, which allows to systematize the historiography and form a comprehensive vision of the US immigration policy and its significance in the forming process of the American nation.

Keywords: American historiography, Russian historiography, American nation, American immigration, US immigration policy, periodization, restrictionism.

Актуальність досліджуваної проблеми. Сполучені Штати Америки, країна, яка в історіографічному дискурсі характеризується як держава іммігрантів, заклала імміграційні потоки та способи їх регуляції до базових механізмів свого політичного управління.

Згідно з дослідженнями всесвітньо визнаної міжнародної компанії ІОМ UN Migration, у 2015 році в регіоні Північної Америки зафіксовано 54 мільйони мігрантів, що складає 22% від загального об'єму міжнародної міграції. Сполучені Штати Америки є основною країною призначення для міжнародних мігрантів регіону з 1970 року. Станом на 2015 рік, кількість мігрантів в американському суспільстві складає 14% [8, с. 18, 83]. Відповідно до даних Організації з економічного співробітництва та розвитку, власне, середні показники імміграції до США з 2006 по 2016 роки коливаються в межах 1 мільйона людей за рік [3]. Тож імміграційна політика є однією з найважливіших сфер діяльності як федерального центру, так і окремих штатів.

За оцінкою дослідників, на сучасному етапі американська імміграційна політика несе на собі подвійне навантаження. Її основною метою є сприяння всебічному розвитку гуманітарного іміджу держави. Мова йде про забезпечення припливу кваліфікованих кадрів, здатних утримувати себе й

сприяти розвитку економіки, науки, культури країни; залучення інвестиційних капіталів з-за кордону й створення нових робочих місць для американців, особливо в економічно депресивних районах; вирішення гуманітарних завдань, пов'язаних в першу чергу з возз'єднанням родин; політичних завдань, пов'язаних з наданням постійного та тимчасового притулку особам, які піддаються переслідуванням політичного, національного, релігійного характеру, а також позбавленим можливості проживання в рідній країні в силу ведення військових дій або природних катастроф. Проте, одночасно функціонують імміграційні заборони, що мають на меті захист США. Зокрема, захист американського ринку робочої сили, квотований в'їзд іноземців з низки категорій сімейної переваги; підтримка «етнічного балансу» американського суспільства та паралельне обмеження в'їзду «небажаних» осіб, в число яких входять люди, що представляють загрозу для безпеки країни [15, с. 30–31].

Зрештою, в період президентства Д. Трампа імміграційна політика перетворилася на інструмент своєрідної політичної боротьби. Такими є, зокрема, проекти з будівництва «The US–Mexico border» та скандал із сенатором–демократом Е. Уоррен. Остання подія стала найбільш резонансною в американській пресі. У 2018 році під час виборів до Сенату США президент Д. Трамп дозволив собі називати кандидата від демократів Е. Уоррен прізвиськом «Пакахонтас», апелюючи до її висловлювань про себе, як корінну американку. Для того щоб це підтвердити, президент наполягав на проходженні ДНК тесту. Аналіз генетичних даних Е. Уоррен, проведених К. Бустаманте, професором генетики в Стенфорді, показав, що «переважна більшість її предків, яких можна ідентифікувати, є європейцями». Проте, у доповіді додано: «Аналіз також визначив п'ять генетичних сегментів, що належать корінним американцям за походженням» [1]. Д. Трамп наразі не визнає результати тесту. Є очевидним, що подібні політичні маніпуляції впливають на консенсус американського суспільства, адже поділяють його на прихильників та противників президентської імміграційної політики. Крім того, вони здатні підірвати концепцію американського мультикультуралізму, що базується на ідеях культурного плюралізму в США.

Історіографія проблеми. Попри той факт, що імміграційна історія США цілком добре досліджена, імміграційна політика продовжує перебувати в сфері уваги дослідників через очевидну проблемність та кризовий стан національної мультикультурної парадигми США. Так, серед дослідників пострадянського простору вона стала об'єктом дослідження для М. М. Іванова [15], С. І. Жука [14], Н. А. Кучер [16], В. А. Тена [17], а з американської історіографії – Л. Діннерстайна [10], Д. М. Раймерса [10], К. Абрамс [9], Дж. Ноймана [12].

Одночасно, слід зауважити, що в ході дослідження імміграційної політики виокремлюється низка дискусійних питань. Зокрема, про роль імміграційного законодавства в імміграційній

політиці США. На нашу думку, важливим є виділити та охарактеризувати підходи до трактування імміграційної політики, що були сформовані в історіографії даної проблеми.

Тож, метою дослідження є проаналізувати історіографічний комплекс, присвячений історії американської імміграції. Виокремлюючи ті дослідження, які містять концептуальне осмислення імміграційної політики США, що лягло в основу авторських періодизацій історії американської імміграції. Та здійснити спробу класифікації основних підходів до періодизації імміграційної політики США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз історіографії американської імміграції засвідчує, що основними критеріями періодизації, які виділяються дослідниками, виступають рестрикціоністські заходи держави з кількісного або якісного обмеження імміграції.

Так, критерій зміни якісних та кількісних показників імміграції та її характер – «обмежувальний» або «відкритий» є ключовим в періодизації запропонованій В. А. Теном, від якої відштовхується більшість російських американістів. В історії американської імміграції дослідник виділяє наступні періоди: 1) імміграційна політика колоній Північної Америки (1607–1775 рр.); 2) політика «відкритих дверей» і боротьба за її зміну (1776–1861 рр.); 3) політика «регулювання»: від початку федерального регулювання імміграції до її вибіркової заборони (1862–1916 рр.); 4) політика «рестрикціонізму», або «пошта закритої брами» (1917–1964 рр.); 5) лібералізація імміграційної політики та перехід до мінімального регулювання легальної імміграції (1965–1995 рр.); 6) період боротьби з нелегальною імміграцією (з 1996 р.) [17, с. 113]. Період XVII ст. В. Тен називає «великим переселенням європейців» і зазначає, що характер колонізації був цілеспрямованим процесом, який замість регулятивних елементів, мав лише «підрахункові». Така характеристика імміграції прослідковується до початку XIX століття. Адже тоді, з 1820 року, державний департамент новоутворених США почав вести облік іммігрантів, а в 1855 році Митна служба розпочала видавати шоквартальні та річні звіти про імміграцію [17, с. 114]. Заходи такого типу, які запроваджувались у середині XIX століття стали перехідною ланкою від обліку іммігрантів до регулювання потоків імміграції, їх відбору та обмеження імміграції вцілому.

Рестрикціоністський критерій по-іншому фігурує в періодизації російського дослідника М. М. Іванова. Він пов'язує рестрикціонізм не лише із цілеспрямованою політикою американської держави, а й з суспільними настроями, що були важливим стимулом для державних заходів на ранніх етапах. Дослідник наголошує на доцільності встановлення нижньої хронологічної межі відліку імміграційної політики з 1776 року, а саме, від прийняття Декларації незалежності, яка ознаменувала створення американської держави. Таким чином, перший етап характеризується початком законотворчої діяльності новоутвореної

держави і відсутністю обмежень щодо інтенсивності та структури імміграційних процесів. Єдиним винятком був Закон про іноземців та підбурювання до заколоту, прийнятий в 1798 році та скасований у 1800 році [7]. Ухвалення цього закону було викликано, зокрема, збільшенням числа ірландських католиків-іммігрантів. Другий етап розвитку імміграційної політики американської держави автор відносить до 30-х років XIX століття та пов'язує з виникненням перших серйозних антимиграційних настроїв, здебільш серед населення міст узбережжя. До цього періоду також відноситься організаційне становлення сил опозиційних до імміграції. Такі настрої знайшли відображення в ряді обмежувальних законопроектів, які були прийняті лише на рівні деяких окремих штатів. Третій етап, що розпочався в середині 1870-х років, характеризувався введенням якісних обмежень імміграції. Першим правовим актом федерального рівня регуляції імміграції був Закон Пейджа 1875 року про заборону в'їзду в США китайських іммігрантів, здебільшого жінок. У 1882 році список «небажаних елементів» було розширено та остаточно оформлено Актом 1917 року. Законодавча ініціатива активно супроводжувалася антиіноземним рухом з гаслами «Америка – для американців». Четвертий етап у розвитку імміграційної політики пов'язаний з введенням кількісних обмежень і переходом до системи національних квот. Він був започаткований у 1921 році прийняттям Закону про надзвичайну квоту, що дозволяв в'їзд в США особам різних національностей в межах 3% від числа осіб тієї ж національності, які проживали в США станом на 1910 рік. Всі подальші етапи знаменують нововведення «обмежувального характеру» в регулюванні імміграції. Останній, восьмий етап історії американської імміграції, започатковується Законом про імміграцію 1990 року, в якому основні акценти були зроблені на легальній імміграції регулярного характеру [15, с. 19–29].

Деяко по-іншому рестрикційну політику розуміють в американському науковому середовищі. Один із найбільш поширених підходів апелює до хронологічного запровадження політики регуляції імміграції одночасно зі створенням американської держави й акцентує на його оформленні у федеральному законодавстві кінця XIX століття – початку XX століття. Такий підхід представлений, зокрема, у праці Л. Діннерстайна та Д. М. Раймерса «Етнічні американці: історія імміграції». В своїй роботі дослідники розглядають окремі етнічні групи та їхню історію «переселення народів» й знаменують перше десятиріччя XX століття початком федеральної регуляції імміграції. Натомість, період колоніального «освоєння» характеризують лише як «популяційне розширення» без наявності обмежувальних фактів на законодавчому рівні. Вцілому, науковці виділяють такі хронологічні періоди: 1 етап – «Початки» (1492–1820 роки), 2 етап – Популяційне розширення (1830–1890 роки), 3 етап – Нова хвиля іммігрантів (1890–1920 роки), 4 етап – Етнічний конфлікт та регуляція імміграції (1920–1945 роки) та 5 етап – «Двері знову відчинені» (1945–2008 роки) [10].

З огляду на наведені періодизації та відповідні критерії є очевидним те, що дослідники при вивченні історії американської імміграції орієнтуються на імміграційне законодавство. А отже, ототожнюють поняття імміграційної політики із прийняттям імміграційних законів в США. Одночасно, імміграційні процеси колоніального періоду від початку XVII століття характеризуються дослідниками відсутністю цілеспрямованого державного регулювання, й розглядаються як «ера відкритих дверей» в Новий світ. Обґрунтовуючи це, зазначається, що підтримка імміграції здійснювалася в інтересах обох сторін процесу: державного – метрополії, в особі англійської корони, парламенту, міністерства торгівлі, торговельних компаній, зокрема Лондонської та Плімутської компаній і державних органів колоній на місцях – законодавчих зборів кожного штату, власників колоній та міських чиновників. Так, обидві сторони вбачали вигоду й перспективу через акумуляцію людей, нової робочої сили для освоєння та розвитку континенту і не мали за мету її кількісне або якісне обмеження.

І лише наприкінці XIX століття наплив нового населення й спричинена цим реакція американського суспільства стали стимулом для кардинального перегляду існуючої імміграційної системи, що й призвело до підписання у 1875 році Закону Пейджа. Який в сучасній американській історіографії характеризується як основоположний закон, що започаткував період федеральної регуляції імміграційних процесів, вивівши її з-під юрисдикції влади штатів та передавши у відання Конгресу США. Найбільш розгорнуто цей акт аналізується у дослідженні К. Абрамс, що являє собою всебічну характеристику Акту як першого обмежувального федерального закону щодо імміграції. Згідно цього закону вводились обмеження на імміграцію до США «небажаних» іммігрантів з регіону Східної Азії. К. Абрамс зазначає, що більшість іммігранток-китайок, були повіями або дружинами в полігамних шлюбах. Конгрес США побоювався «неортодоксальних китайських практик», вважаючи, що ці звичаї відображають «рабську ментальність», яка робила китайців «непридатними» до американської демократії [9]. Масштабна китайська імміграція, загалом, прослідковується з кінця XIX століття як частина золотої лихоманки в Каліфорнії, куди китайські чоловіки наймалися на довгострокові контракти. Це виявилось однією з причин розвитку китайської проституції, та стало проблемою для американців Сан-Франциско. Попри те, що проституція була досить поширеною в США серед багатьох національностей, вважалося, що саме китайські іммігранти є переносниками різних хвороб, на які у білих немає імунітету. Закон Пейджа був надзвичайно легко проведений, будучи замаскованим під антикримінальне законодавство. На ствердження К. Абрамс, акт мав лише часткове антикримінальне забарвлення та був скоріше вдалою спробою відфільтрувати китайську імміграцію у Сполучені Штати. Робота К. Абрамс заперечила історіографічну тенденцію до знецінення Закону

Пейджа на користь пізнішого Акту про виключення китайців 1882 року й підкреслила його важливість як початкової точки відліку віднесення імміграційних питань до компетенції федерального уряду.

Одночасно, ряд дослідників стоїть на позиціях заперечення характеристики початкового етапу імміграції в США як «ери відкритих дверей». Науковці зазначають, що всупереч тому, що імміграційні процеси періоду утворення перших колоніальних поселень, не могли бути врегульовані на федеральному рівні, вони проте все ж мали обмежувальний характер на місцях. А отже, існуюча «популярна» історія імміграції в США є своєрідним американським міфом. А міфологізація її полягає насамперед у тому, що двері США завжди були відкритими для іммігрантів. Відповідно, така версія «американської відкритості» з одного боку посилює самоідентифікацію та консолідацію держави, як нації іммігрантів. А з іншого – закладає підґрунтя для всебічної критики вразі вимушеного проведення суворої рестрикційної імміграційної політики.

Цю позицію захищає дослідник М. С. Селлер, який у своїй роботі «Історичні перспективи американської імміграційної політики» характеризує наявність певних факторів, які склалися в колоніальний період і сформували подальший характер основних рестриктивних імміграційного законодавства XIX століття. Так, зокрема, підкреслюється обмежена віротерпимість: «всі християни, окрім католиків, були прийнятні» [13, с. 141]. А вже в соціумі вагому частку складали супротивники необмеженої німецької, шотландської, ірландської імміграції. Протягом XVII ст. з Великобританії до Північної Америки іммігрувало більше 400 тис. осіб, 150 тис. з яких відправилися до материкових колоній. А на початку XVIII ст. з 800 тис. емігрантів з Північно-Західної Європи британцями були 432 тис. [14, с. 16]. Загальна ж кількість населення колоній у 1630 році становила 4, 646 осіб [2, с. 1168], а наприкінці століття за переписом 1790 року склала 3, 929, 214 осіб [5, с. 44]. Домінуюче кількісне положення англійських поселенців в колоніях стало стимулом до оформлення ідей англоконформізму – історично першої концепції американського націотворення. Основними умовами концепції виступають повна підтримка англійських інституцій, англійської мови та англійської культури як пануючого стандарту американського життя [11, с. 88]. Також, характеристика певних етносів як «дурних» була очевидним виразом англійського колоніального етноцентризму.

Подібних поглядів дотримується й Дж. Л. Нойман, який наголошує на тому, що є доцільним зміщення акценту вивчення імміграційної політики на колоніальний період XVII століття. Коли фіксуються перші імміграційні статuti, які не можуть бути негайно розпізнані як імміграційні закони, оскільки їхні санкції спрямовані не безпосередньо на іммігрантів, а на осіб, відповідальних за їх транспортування [12, с. 1835–1838]. Тобто, така позиція апелює до міфу «відкритості» США, зазначаючи, що політичне регулювання потоків імміграції впроваджувалося паралельно з розвитком імміграції як сталого

явища. Хоча фіксоване обмеження не одразу стало офіційним напрямком політики об'єднаної держави, проте на місцевому законодавчому рівні вже із першими колоністами з'являлися зачатки обмеженої, фільтрованої імміграції.

Висновки та перспективи дослідження.

Аналіз, здійснений в ході нашого дослідження, дозволяє твердити про наявність двох історіографічних підходів до осмислення й оцінки імміграційної політики США та визначити відповідні періодизації історії американської імміграції. Основним критерієм виділення цих підходів є факт регуляції імміграційних потоків. Одні дослідники беруть за його основу власне імміграційне законодавство США, інші – будь-які дії з регуляції імміграції, що здійснювались колоніальною владою, федеральною владою чи владою окремих штатів.

В історіографічному дискурсі з теоретичних аспектів імміграції широко застосовується термін «рестрикція». Відповідно, зазначені історіографічні позиції можуть бути охарактеризовані термінами «рестрикціонізм» та «антирестрикціонізм». Такий поділ дозволяє систематизувати історіографію питання та сформулювати комплексне бачення імміграційної політики США.

Дослідники-антирестрикціоністи вбачають основу регуляції імміграції в цілеспрямованих діях американської влади з впровадження імміграційного законодавства. Початком імміграційного контролю для них виступає Закон Пейджа 1875 року. Відповідно, тільки з цього моменту історія імміграції набуває регульованого характеру. Колоніальний період зображується, як період стихійної імміграції. Для дослідників-рестрикціоністів, регуляція імміграції відображена у будь-яких обмежувальних діях представників влади щодо імміграції, починаючи із колоніального періоду. Відповідно, постає питання про сутність та спрямованість регуляції імміграційних потоків, а особливо її значення в процесі формування американської нації.

На нашу думку, позиція антирестрикціоністів є більш реалістичною. Її об'єктивність визнається наявністю юридичної константи, як критерію виділення певних етапів у історії імміграції. Водночас, рестрикціоністські погляди також заслуговують на врахування при вивченні проблеми, оскільки, дозволяють врахувати роль штатів у регуляції імміграційних потоків. Комбінація двох підходів здатна якщо не спростувати, то скоригувати бачення історії формування американського суспільства та панівної національної концепції США. Адже регуляція спрямовувала етнічну фільтрацію та фільтрацію соціального складу іммігрантів. Таким чином, американська імміграція не є виключно природним та цілком спонтанним процесом, а виглядає як певна «селекція».

Список використаних джерел

1. 'Bustamante's full report along with others supporting documents and interviews'. Available at: https://mk0elizabethwarh5ore.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2018/10/Bustamante_Report_2018.pdf

2. 'Estimated population of American colonies 1610–1780', (1975) Bicentennial Edition: Historical Statistics of the United States, Colonial Times to 1970. Chapter Z 1–19, p.1168. Available at: https://www.census.gov/library/publications/1975/compendia/hist_stats_colonial-1970.html

3. 'Inflows of foreign population into OECD countries and Russia'. Available at: <http://www.oecd.org/els/mig/keystat.htm>

4. 'Naturalization Law', (1802), Seventh Congress. sees. I. Ch.28, p.153–155. Available at: <http://legisworks.org/sal/2/stats/STATUTE-2-Pg153a.pdf>

5. 'Population, Housing Units, Area Measurements, and Density: 1790 to 1990', (2004) United States Summary: 2000 PHC-3-1 Part 1, Table 2, p.44. Available at: <https://www.census.gov/content/dam/Census/library/publications/2003/dec/phc3-us-pt1.pdf>

6. 'The Naturalization Act', (1790), First Congress. sess. II. Ch.3, p.103–104. Available at: <http://legisworks.org/sal/1/stats/STATUTE-1-Pg103.pdf>

7. 'Transcript of Alien and Sedition Acts', (1798). Available at: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=16&page=transcript>

8. 'World migration report', (2018), International Organization for Migration. Available at: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2018_en.pdf

9. Abrams, K., 2005. 'Polygamy, Prostitution, and the Federalization of Immigration Law', *Columbia Law Review*, Vol.105, No.3 (Apr.), p.641–716. Available at: <https://www.jstor.org/stable/4099477>

10. Dinnerstein, L. Reimers, DM., 2009. 'Ethnic Americans: A History of Immigration', New York, NY: *Columbia University Press*.

11. Gordon, M., 1964. 'Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion and National Origins', N.Y.: *Oxford University press*.

12. Neuman, GL., 1993. 'The Lost Century of American Immigration Law (1776–1875)', *Columbia Law Review*, Vol.93, No.8 (Dec), p.1833–1901. Available at: <https://www.jstor.org/stable/1123006>

13. Seller, SM. 'Historical perspectives on American Immigration Policy: case studies and current implications', *U.S. Immigration Policy*, Vol.45: No.2, p.137–162. Available at: <https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3656&context=lcp>

14. Жук, СИ., 1992. 'Ранняя Америка: Социокультурная преемственность и «Прорыв в утопию»', *Новый взгляд на историю США: Американский ежегодник*, Москва: Наука, 223 с. // Zhuk, SI., 1992. 'Rannaja Amerika: Sociokul'turnaja preemstvennost' i «Proryv v utopiju» (Early America: Socio-Cultural Succession and the Breakthrough to Utopia)', *Novyj vzgljad na istoriju SShA: Amerikanskij ezhegodnik*, Moskva: Nauka, 223 s.

15. Иванов, ММ., 1998. 'США: правовое регулирование иммиграционного процесса (условия и процедуры приобретения статуса постоянного жителя США)', Москва: *Международные отношения*. // Ivanov, MM., 1998. 'SShA: pravovoe regulirovanie immigracionnogo processa (uslovija i procedury priobretenija statusa postojannogo zhitelja SShA) (USA: legal regulation of the immigration process (conditions and procedures for acquiring the status of permanent resident of the USA))', Moskva: *Mezhdunarodnye otnoshenija*.

16. Кучер, НА., 2012. 'К вопросу о периодизации иммиграционной политики США в XIX веке', *Журнал Алтайского государственного университета «Известия»*, №4–1 (76), с.145. // Kucher, NA., 2012. 'K voprosu o periodizacii immigracionnoj politiki SShA v XIX veke (On the question of the periodization of US immigration policy in the nineteenth century)', *Zhurnal Altajskogo gosudarstvennogo universiteta «Izvestija»*, №4–1 (76), s.145. Available at: <http://izvestia.asu.ru/2012/4-1/hist/27.ru.html>

17. Соломатина, ВМ., 2000. '2000.04.018. Тен В. А. Иммиграционная политика США в XVII–XX вв.', *Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 5: История. Реферативный журнал*, №4, с.113–116. // Solomatina, VM., 2000. '2000.04.018. Ten V. A. Immigracionnaja politika SShA v XVII–XX vv. (2000.04.018. Ten V. A. US immigration policy in the XVII – XX centuries)', *Social'nye i gumanitarnye nauki. Otechestvennaja i zarubezhnaja literatura. Serija 5: Istorija. Referativnyj zhurnal*, №4, s.113–116. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/2000-04-018-ten-v-a-immigratsionnaya-politika-ssha-v-xvii-xx-vv-krat-ist-ocherk-m-dialog-mgu-1998-137-s>

* * *